

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”, cod SIPOCA 3

Denumire rezultat: „Analiza comparativă, la nivel european, privind instrumentele de monitorizare a absolvenților pe piața muncii”

**INSTRUMENTE DE MONITORIZARE
ȘI ANALIZA DATELOR EXISTENTE
ÎN 8 UNIVERSITĂȚI
REZUMAT**

Elaborată de către autor:

Expert de monitorizare

Romita IUCU

București, Aprilie 2017

În calitate de expert (5), cu sarcina finală ”Proiect privind sistemul de monitorizare eficientă al inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii”, am derulat o serie complexă de acțiuni de interpretare a datelor colectate de la universități, din perspectiva tehnică a construcției și articulării dimensiunilor și elementelor care vor constitui componentele operative și dinamice ale instrumentului propus în fază finală a proiectului.

Obiectiv principal:

Dezvoltarea unui mecanism de monitorizare dedicat învățământului superior din Romania, care să reunească principalele date statistice cu privire la învățământul superior și să ofere într-o manieră accesibilă informații relevante pentru toți actorii interesați de inserția absolvenților pe piața muncii – minister, universități, angajatori, care să fie compatibil cu sistemele de colectare a datelor la nivel european.

Acțiuni pregătitoare întreprinse:

- Au fost demarate acțiuni coerente de documentare și de analiză a stadiului în care s-a aflat procesul de proiectare și implementare a strategiilor / demersurilor, instrumentelor și practicilor internaționale / naționale focalizate pe inserția absolvenților pe piața muncii și s-au cartografiat dimensiunile / indicatorii instrumentului de proiectat
- A fost inițiată acțiunea de stabilire a planului de lucru și a direcțiilor de acțiune pentru fundamentarea unei metodologii specifice de colectare a datelor preluate de la universități, printr-o documentare largă și prin inventarierea principalelor surse de date accesibile
- A fost realizată o analiză a principalelor proiecte derulate pe o tematică similară la nivelul sistemului educațional românesc, începând de la primul dintre acestea, *Absolvenți și piața muncii*, în scopul cartografierii aspectelor /tendințelor comune la nivel metodologic, „*validate în cercetări anterioare și care ar putea fi replicate, pe bază sistemică, la nivel național, în cadrul actualului proiect*”
- În urma sintezei datelor colectate din studiile naționale desfășurate în ultima perioadă, au rezultat o serie de dimensiuni / conținuturi / indicatori care pot să ofere inputuri pentru construcția și fundamentarea instrumentului proiectat. „*Au fost analizate astfel metodologiile, dar și tipul și natura rezultatelor din cadrul unor proiecte anterioare de la nivel național*”
- În cadrul acestei acțiuni demarate, ne-am propus să identificăm „*o serie de instrumente utilizate de universități, respectiv alți actori instituționali, pentru consultarea absolvenților și decelarea pattern-urilor de integrare*” a acestora pe piața muncii cu exploatarea primului input accesibil, Rapoartele ARACIS.
- A fost consultat raportul ARACIS – *Barometrul calității 2015*, care a oferit o analiză consistentă asupra percepției angajatorilor cu privire la situația angajabilității absolvenților de instituții de învățământ superior

Raportarea la obiectivele specifice

Au fost identificate, acolo unde acest lucru a fost permis prin accesul la datele directe / indirecte, instrumentele de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii, existente la nivelul fiecărei universități analizate; au fost evidențiate, totodată și instituțiile care nu au acordat importanță strategică acestor preocupări și care nu pot raporta utilizarea unor instrumente de acest fel. Din păcate, și acest lucru a fost subliniat și în studiile anterioare, prea puține universități dintre cele analizate (cu excepția uneia), au utilizat instrumente specifice pentru evaluarea inserției absolvenților pe piața forței de muncă sau au fost preocupate de opinia angajatorilor privitoare la pregătirea și compatibilitatea competențelor studenților cu propriile lor cerințe și așteptări.

Analiza datelor colectate de către universități, cu privire la monitorizarea inserției absolvenților pe piața muncii, a reprezentat o constantă de interes, mai ales acolo unde instituțiile de învățământ s-au orientat către metodologia de lucru utilizată în Studiul Absolvenți pe piața muncii și au tratat cu seriozitate instituțională concluziile rezultate.

Identificarea modalităților în care angajatorii ar putea furniza datele necesare sistemului de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii, a rămas un spațiu mai puțin explorat direct, dar care a fost supus unei investigații prin prelucrarea secundară a datelor din Barometrul Calității ARACIS – 2015. Și aici am putut evoca cazul particular al unei instituții de învățământ superior care s-a preocupat, într-o viziune instrumentalizată, și de acest subiect.

Viziune și construcție metodologică

În vederea acoperirii unui grad cât mai mare de cuprindere a datelor și a informațiilor privitoare la monitorizarea procesului de inserție profesională a absolvenților instituțiilor de învățământ superior listate, în condițiile unei abordări rezervate din partea reprezentanților acestora a cererilor de implicare în studiul concret, am optat pentru ***o strategie complexă, care a cuprins atât forme directe de intervievare și sondare cât și exploatarea unor date cu caracter secundar***, rezultate din analiza rapoartelor ARACIS sau a navigării pe site-urile care depozitează informațiile oficiale privitoare la aceste referințe / baze de date.

Totodată, reiterând faptul că sarcina finală asumată prin modulul de față o reprezintă ***„Proiectul privind sistemul de monitorizare eficientă al inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii”***, opțiunile metodologice s-au orientat către definirea cât mai apropiată de nevoile de construcție ale instrumentului, ca produs compact și funcțional.

Dimensiuni și conținuturi

În ceea ce privește dimensiunile și conținuturile unui nou instrument de monitorizare, armonizate cu dimensiunile studiilor anterior realizate, putem „identifica unele elemente comune/similare.

- *În primul rând, în mai toate statele unde se realizează colectarea datelor privind absolvenții sunt utilizate chestionare care surprind atât date obiective, factuale, legate de parcursul educațional și de cel profesional, precum și date subiective, de percepție,*

privind aprecierea utilității, a relevanței conținutului programului de studii pentru cariera ulterioară”.

- În al doilea rând, *„remarcăm faptul că sunt preferate de obicei abordările comprehensive, la nivel de sistem, însă sunt evitate, pe cât posibil, elementele comparative între universități”.* Acest fapt *„se datorează irelevanței datelor privind absolvenții și angajarea acestora pentru calitatea unui anumit program de studii sau universități, datorită diferențelor specifice între diferite domenii de studii și domenii de activitate economică, precum și a imposibilității dezvoltării unui sistem de corespondență clară între domeniile de studii și activitățile economice.*
- În cele din urmă, merită menționat faptul că *toate studiile analizate și inițiativele în acest domeniu reprezintă eforturi constante de cercetare științifică, derulate cu o periodicitate clară și bine stabilită de la început, în baza unor instrumente de cercetare stabile, al căror conținut nu se modifică de la o cercetare la alta în mod semnificativ”.*

Această din urmă observație, apreciem că fundamentează și explică situația cu care ne-am confruntat în procesul de pilotare a cercetării și de participare a subiecților de la universitățile indicate, la interviurile care s-au structurat. De fapt, în limitele corectitudinii academice, trebuie să subliniem mai ales motivația scăzută și problema înțelegerii relative a mecanismelor care reglează relația universităților cu piața forței de muncă, mai ales acolo unde se discută despre opțiunea instituțională pentru o dimensiune instrumentală.

În mai multe rânduri, s-a putut observa faptul că există și o dimensiune „subiectivă” a acestei teme, neabordată consensiv în studiile de până acum: optimismul studenților în fața provocărilor de pe piața forței de muncă. Din păcate, puține dintre dimensiunile vizate pentru a fi atașate instrumentului generic de lucru proiectat prin intermediul aplicației noastre, au reprezentat priorități și pentru universitățile arondate spre analiză din perspectiva monitorizării absolvenților din perspectiva inserției acestora pe piața forței de muncă.

Raportarea la activitățile relevante:

1. A fost stabilit planul de lucru și direcțiile de acțiune pentru realizarea studiului: am utilizat experiențele de prelucrare a datelor din cadrul acestei analize pentru a planifica acțiunile viitoare, după cum urmează:

- Validarea schemei de lucru pentru analiza dimensiunilor și indicatorilor utilizate / utilizați în proiectarea instrumentului
- Exploatarea datelor, informațiilor, experiențelor colectate în urma analizei modelelor similare de lucru din statele europene arondate spre studiu și analiză
- Construcția draftului *Proiectului privind sistemul de monitorizare eficientă al inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii*, realizat printr-o serie complexă de acțiuni de interpretare a datelor colectate de la universități, din perspectiva tehnică a construcției și articulării dimensiunilor care vor constitui componentele operative și dinamice ale instrumentului propus în ultima fază a proiectului.

2. A fost proiectată metodologia de analiză a datelor colectate de universități cu privire la monitorizarea inserției absolvenților pe piața muncii pentru realizarea studiului;

- A fost proiectată, așa cum arătam și în paragraful rezervat prezentării acesteia, Metodologia de lucru, la baza căreia au stat instrumente preponderent calitative de cercetare și investigație: interviul (în vederea derularii căruia a fost proiectat un ghid de interviu specific), analiza / studiul documentelor (în vederea realizării căreia a fost proiectată o grilă specifică de prelucrare și interpretare)

3. Au fost inventariate, acolo unde acest lucru a fost evident și relevant, instrumentele de monitorizare existente la nivelul celor 8 universități analizate:

- Din păcate, așa după cum am mai subliniat, în mai multe rânduri în cadrul acestui Raport, numai una dintre cele 8 universități a utilizat un instrument standardizat de colectare a datelor (date parțiale focalizate pe aprecierea angajatorilor) și o altă instituție de învățământ superior a solicitat date într-un format interogativ simplu dar care nu se ridică la tehnicalitățile unui instrument formal.

4. A fost analizat gradul de utilizare a acestor instrumente și interconectarea lor, pe orizontală, cu alte instrumente utilizate la nivelul universității și, pe verticală, cu instrumente dezvoltate de alte organizații (minister, organisme de monitorizare la nivel național etc.):

- Au fost întreprinse acțiuni de interviu directă a administratorilor instituționali cu privire la acest subiect, reliefându-se faptul că numai într-un singur caz se poate vorbi despre o abordare sistemică a subiectului în timp ce, în alt caz, a fost prelucrată baza de date cu absolvenții, în integralitatea acesteia
- Din nefericire, numai prezența datelor instituționale ale celor 8 universități (mai corect 7) într-un singur proiect cu specific de colectare și de prelucrare de date pe acest subiect: *Absolvenți și piața muncii*, a constituit o tentativă de integrare pe verticală, nesuținută prin reverberații instituționale de aceeași magnitudine

5. Au fost identificate punctele forte și punctele slabe ale fiecărui instrument identificat:

- Vorbind despre un singur instrument, aflat în anexele Raportului extensiv, am subliniat că partea slabă a acestuia a reprezentat-o orientarea unilaterală înspre atitudinea angajatorilor și opinia acestora cu privire la compatibilitatea pregătirii absolvenților cu propriile lor așteptări, eludându-se și celelalte dimensiuni integrate de abordare a subiectului, unul atât de vast

6. Au fost prelucrate datele colectate la nivelul fiecărei universități, din perspectiva următoarelor dimensiuni de analiză: necesitatea din care a derivat agregarea datelor; modul și frecvența de colectare; tipul de standardizare al instrumentelor utilizate (chestionare, platforme on line, etc):

7. Necesitatea derivării agregării datelor nu a putut fi observată din studierea cazurilor anterior prezentate și nici nu au putut să fie făcute judecăți de valoare cu privire la tipologia de standardizare a instrumentelor utilizate (nu a fost vorba decât, într-un singur caz, despre un chestionar); platformele online lipsind din orizontul de preocupări al administratorilor universitari

8. A fost analizată utilitatea datelor colectate în raport cu obiectivul proiectului, respectiv monitorizarea și prognozarea învățământului superior în raport cu piața muncii:

- Așa după cum se poate observa și din trecerea în revistă a ultimului capitol din raportul extensiv, dedicat rezultatelor, am reușit să creionăm o configurare a spațiului dimensiunilor și indicatorilor care, în urma validării prin comparare și raportare la datele colectate din analizele modelelor Europene, vor putea să constituie ”ințările” pentru viitorul instrument propus

9. Au fost stabilite și realizate interviuri cu reprezentanți ai universităților cu privire la utilizarea instrumentelor de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii

- Analiză a instrumentelor de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii pentru cele 8 universități studiate; selectarea și organizarea primei variante care conține principalele dimensiuni și indicatori care pot să constituie referențiale pentru proiectarea viitorului instrument de lucru.

Concluzii

Din punctul de vedere al obiectivului final al proiectului, apreciem că cel mai important rezultat al acestei prime întreprinderi de cercetare bazată pe analiza de date și informații dar și prin interviuare directă, l-a constituit definitivarea și validarea (este adevărat, la un nivel insuficient formalizat metodologic) principalelor dimensiuni care vor ghida proiectarea instrumentului final utilizat în vederea monitorizării inserției absolvenților pe piața forței de muncă.

Toate aceste dimensiuni, selectate în urma activităților anterior prezentate de analiză a proiectelor derulate anterior în România, care nu pot să fie definite în termeni de imuabilitate și exclusivitate, pot să reprezinte cele mai puternice referințe care vor constitui „pilonii” construcției viitorului instrument, pe care colegii informaticieni se vor angaja să-l proiecteze în sensul unei funcționalități depline. Principiile interconectivității și ale abordării holiste, multifuncționale, au orientat procesele de determinare a designului de lucru.